

Nr 271.

Av herrar **Hage** och **Grym**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor och distriktssköterskor m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 196, angående bidrag till avlöningar till distriktsbarnmorskor och distriktssköterskor m. m. har även upptagits till behandling frågan om de särskilda ersättningar, som — utöver den vanliga lönen — anses böra utgå till respektive befattningshavare av detta slag, placerade i övre Norrland och speciellt i rikets *ödemarksområden*.

På denna punkt har Kungl. Maj:t, som bland annat stött sig på statskontorets utlåtande i frågan, anfört följande: »Det är givetvis av vikt, att rekryteringen av distriktssköterske- och distriktsbarnmorskebefattningarna inom rikets ödemarksområden i möjligaste mån tryggas. Enligt min uppfattning skulle detta ske bäst genom bibehållande av de särskilda ödemarkstillägg, som nu utgå till ifrågavarande befattningshavarkategorier. Emellertid äro distriktssköterskorna inom bland annat de områden, varom nu är fråga, genom förenämnda avtal (ett i propositionen omnämnt avtal mellan landstingsförbundet och sjuksköterskeföreningen) från och med den 1 januari 1947 tillförsäkrade kallortstillägg enligt samma grunder som de statliga befattningshavarna. Vid utformningen av dessa kallortstillägg har viss hänsyn tagits till ödemarksmomentet, varför särskilda ödemarkstillägg icke ansetts kunna tillerkännas statliga befattningshavare. Under sådana förhållanden finner jag mig icke kunna förorda, att distriktsköterskorna och distriktsbarnmorskorna, som enligt föreliggande förslag i princip inplacerats i det nya statliga lönesystemet, skola utöver kallortstillägget komma i åtnjutande av särskilda ödemarkstillägg.»

Om det nu förhölle sig så, att under den skedda utredningen av denna fråga ingen annan uppfattning än den sistnämnda kommit till synes, skulle det säkerligen vara utsiktslöst att här framföra någon annan uppfattning än den här omnämnda. Men nu har en annan sakkunniginstitution, nämligen de så kallade statsbidragssakkunniga — som även inom sig rymmer representanter med synnerligen ingående, på erfarenhet grundad sakkunskap i frågan — då det gäller detta spörsmål enhälligt framfört en *annan* uppfattning. Denna har utformats och motiverats på följande sätt:

»Kallortstilläggen och ödemarkstilläggen äro utformade på olika sätt och

hava delvis olika syften. Kallortstilläggen utgå för 6 kallortsklasser (I—VI) med belopp från 90 kronor till 720 kronor per år. Ödemarkstillägget för distriktssköterska är högst 500 kronor och för distriktsbarnmorska 100, 150 respektive 200 kronor; för distriktsbarnmorska skall dock huvudmannen tillskjuta ett bidrag av samma storleksordning som statsbidraget. Kallortstillägg utgår vidare till samtliga befattningshavare i de tre nordligaste länen, under det att ödemarkstillägg tillerkännes blott befattningshavare i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, området norr om polcirkeln samt västra delarna av Jämtlands län.

Vid uppgörandet av zonindelningen har viss hänsyn ansetts böra tagas till ödemarksmomentet. Andra faktorer, såsom vintermörkrets längd och vinterkylans omfattning, hava emellertid blivit dominerande. Zongränserna äro i viss utsträckning parallella med breddgraderna med följd att befattningshavarna i kustområdet och fjällbygden på samma breddgrad få samma kallortstillägg. Skulle ödemarkstilläggen för distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor avskaffas, komme detta att medföra betydande rekryteringssvårigheter för ödemarkstjänsterna. Vid sådant förhållande och då den mera genomgripande revision av zonindelningen för kallortstilläggen, som enligt statsbidragssakkunnigas mening skulle vara påkallad, icke lärer vara att förvänta, hava de sakkunniga ansett, att systemet med särskilda ödemarkstillägg bör bibehållas.» — — —

Undertecknade motionärer, som väl känna förhållandena i övre Norrland, vilja i denna fråga helt och fullt instämma i vad de så kallade statsbidragssakkunniga här anfört. Den kännedom, som vi äga, rörande svårigheterna att i de så kallade ödemarksbygderna anskaffa den personal, som det här är fråga om — det gäller exempelvis inom Norrbotten cirka 35 befattningshavare — säger oss, att vid ett eventuellt beslut enligt propositionen respektive landsting kommer att nödgas att även om statsbidrag ej erhålles utbetala ödemarkstillägg enligt nu gällande grunder, om lämpliga befattningshavare till nämnda befattningar skola kunna erhållas och bibehållas. Skall man kunna locka folk från andra delar av landet att söka en plats i ett ödemarksområde och kvarstanna där, är det nämligen ofrånkomligt att den särskilda ersättningen, som erbjudes, blir så väl tilltagen att därigenom kan övervinnas den allmänna obenägenheten att söka en sådan befattning. Här kan man således icke tillämpa de allmänna löneregleringssynpunkter, som annars kunna läggas till grund för avlöningsbestämmelserna. Framför allt bör det kunna inses, att det icke är ett lyckligt sätt, då det gäller svårtillsatta befattningar i ödebygdskamrakter, att visserligen, som sker i någon utsträckning, öka kallortstillägget med 120 kronor per år men samtidigt borttaga ett nu utgående ödebygdstillägg på 500 kronor, varigenom en minskad årsinkomst av 380 kronor erhålles. (Se bifogade ej tryckta bilaga.)

Under hänvisning till vad här ovan anförts och under framhållande av att

ett bifall till det här framförda yrkandet ej torde nödvändiggöra någon synnerligen stor anslagsökning för staten, hemställes alltså,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 196 måtte besluta, att särskilda ödemarkstillägg alltjämt skola utgå till distriktssjuksköterskor och distriktsbarnmorskor i ödemarksdistrikten enligt hittills gällande grunder och med oförändrade fördelningsgrunder av kostnaden mellan staten och landstingen, samt

att respektive anslag, föreslagna i proposition 196, måtte ökas med hänsyn härtill, om så anses nödvändigt.

Stockholm den 21 april 1947.

Ernst Hage.

J. F. Grym.
